

مطبوعات جهان عرب و انتخابات ایران

که «از زیر لوای دولت خارج شدند.» اهمیت این جناح در صحنه اجتماعی ایران آن است که رهبران آن موفق شدند میان آنچه در ادبیات سیاسی ایران راست محافظه کار و چپ رادیکال خوانده می شود، موازنه برقرار کنند.

مطبوعات عرب روی این نکته اشتراک نظر داشتند که آرای بسیار بالای آقای خاتمی (حدود ۷۰ درصد از مجموع آرای مأخوذه، یعنی معادل ۲۰ میلیون رأی)، بازتابی از تمایل ایرانیان به تحول و گشایش است، زیرا شعارهای انتخاباتی آقای خاتمی حول تقویت ارزشهای اسلامی، تعمیم عدالت، مبارزه با تبعیض، پاسداری از آزادیهای عمومی، تحقق وفاق ملی، وحدت و حاکمیت قانون و ادامه روند سازندگی و توسعه همراه با حفظ استقلال ایران، مورد حمایت اقشار و طبقات وسیعی قرار گرفت که در جست و جوی راهی برای برقراری موازنه میان مقتضیات کشور و شعارهای انقلاب اسلامی بودند. از این رو، پاره‌ای از تحلیلهای مطبوعات عرب روی نقش گروههای جدید اجتماعی ایران یعنی گروههایی که در دامان

مطبوعات جهان عرب، انتخابات ریاست جمهوری ایران را که در تاریخ ۲۳ ماه مه ۱۹۷۷ برگزار شد، به گونه‌ای مورد توجه قرار دادند که گویی این رویداد یک ماجرای داخلی برای آنها بوده است. چه از دیدگاه مطبوعات جهان عرب این انتخابات و نتایج آن می تواند روی مناسبات جهان عرب و ایران و به طور کلی روی کل منطقه تأثیر داشته باشد.

در نوشته‌های مطبوعات جهان عرب نوشته‌های متنوعی وجود دارد که در آن تاریخ این مطبوعات تاریخ انقلاب اسلامی، از زمان پیروزی در سال ۱۹۷۹ و دوره‌های مختلف ریاست جمهوری آن تا مرحله رییس جمهوری آقای رفسنجانی مورد بررسی قرار گرفته است بر اساس نوشته‌های مطبوعات عرب در دوران ریاست جمهوری هشت ساله آقای رفسنجانی، جناحی متشکل از کادرهای تکنوکرات و مدیریتی به وجود آمد

انقلاب پرورش یافتند (طبقات متوسط شهری، روشنفکران و زنان و جوانان) در پیروزی آقای خاتمی متمرکز شد. مطبوعات عرب از این دستاورد ایران [انتخابات] به دلیل فضای دموکراتیک حاکم بر مبارزات انتخاباتی و جریان رأی گیری، استقبال شایانی کردند. رویداد انتخابات فرصتی را فراهم آورد تا در سایه آن ساختار نظام سیاسی ایران و ساز و کار آن که قبلاً برای روزنامه نگاران ناشناخته بود، مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

در یک بررسی کلی می توان گفت که واکنش مطبوعات رسمی و غیررسمی جهان عرب نسبت به انتخاب سید محمد خاتمی مثبت بود. این داوری، از لابلای واژه های به کار رفته در توصیف انتخابات از جمله «تأسیس جمهوری سوم» شکل می گیرد. آقای خاتمی در مقام ریاست جمهوری و در اولین مصاحبه مطبوعاتی خود تأکید کرد که سیاست آشتی جویانه او با خانواده بین المللی بر پایه برقراری روابط برابر با همه کشورهای جهان بر اساس احترام متقابل و منافع مشترک و به دور از پذیرش سلطه

قدرتهای بزرگ، استوار خواهد بود. نخبگان جهان عرب بویژه در کشورهای عرب خلیج فارس خرسندی و امیدواری خود را نسبت به این رویداد بزرگ و نتایج آن ابراز کرده و از طریق مطبوعات، تمایل خود را نسبت به تقویت روابط ایران و جهان عرب و حل و فصل پاره ای از مشکلات موجود از جمله مشکل جزایر سه گانه مورد تأکید قرار دادند. این تمایل نخبگان، البته آنها را از ابراز ملاحظات چند که در مجموع از لزوم در پیش گرفتن سیاست انتظار برای مشاهده ابتکار عملهای ملموس رئیس جمهور منتخب ایران حکایت می کند، باز نمی دارد.

مطبوعات لبنان با علاقه و فعالیت بیشتر، جنبه های گوناگون انتخابات ایران را تحت پوشش قرار دادند. اما مطبوعات مصر علاقه کمتری در بررسی این رویداد ایرانی از خود نشان دادند. اخبار این مطبوعات عمدتاً از خبرگزاریهای بین المللی دریافت می شد. از تحلیل و بررسی انتخابات ایران، در مطبوعات مصر خبری نبود و این نشان می دهد که این مطبوعات از «سیاست انتظار» رسمی تبعیت می کردند. مطبوعات مصر حتی در زمان تشکیل کابینه

آقای خاتمی، فقط به نقل گزارشهای آن اکتفا کردند.

مبارزه انتخاباتی و جریان رأی گیری
روزنامه النهار چاپ بیروت با استناد به

مطبوعات جهان عرب ورود
شخصیت های جدید را در کابینه آقای
خاتمی، نشانه ای بر تمایل ایران مبنی بر
گشودن روابط بهتر با کشورهای پیرامون و
تقویت مناسبات با این کشورها تلقی کردند.

گزارش خبرگزاریها از زمان شروع
مبارزات انتخاباتی در ایران، روی پاره ای
حوادث منفی ناچیز انگشت گذاشته و برخی
شایعات رواج یافته در جامعه ایران را درباره
پیامدهای انتخاب علی اکبر ناطق نوری
منعکس کرد.

این مطبوعات از توانایی آقای خاتمی در اخذ
رأی اعتماد از پارلمان برای ۲۲ وزیر ابراز

همچنین این روزنامه، اظهارات

شگفتی کردند. از دیدگاه آنها، سیاست

حضرت آیت الله سید علی خامنه ای

آقای خاتمی در معرفی کابینه مبتنی بر دو

رهبر روحانی ایران را حول اهمیت و ضرورت

ویژگی سلامت و هماهنگی با برنامه هایش

شرکت در انتخابات منتشر کرد. روزنامه

استوار بود. آقای خاتمی در سخنرانی

النهار دیدگاه جانبدارانه برخی محافل ایران

سیاسی خود تا حدود زیادی پیش رفت، و

را از ناطق نوری منتقل کرد و در روز برگزاری

مجدداً برنامه های خود را در تقویت پیوند

انتخابات گزارشی از نامزدها و ساز و کار

ملت و دولت و «ضرورت مشارکت شهروندان

انتخابات در ایران منتشر کرد.^۱

در روند تصمیمات سیاسی و اقتصادی» مورد

روزنامه السفیر (که در جریان

تأکید قرار داد.

انتخابات به ایران نماینده اعزام کرده بود) با

توجه مطبوعات جهان عرب به

پوشش زنده تری، مبارزات انتخاباتی را بویژه

انتخابات ریاست جمهوری که آن را

در شب پایانی آن منعکس کرد. این روزنامه،

«رویداد مهم ایران» می نامیدند، اهمیت نقش

فعالیت حامیان آقای خاتمی را یادآور شد و از

ایران در منطقه را نیز منعکس می کرد.

میتینگ پر جمعیت وی نام برد. این روزنامه

ابراز عقیده کرد که جناحهای رقیب از

«چارچوب منضبط جمهوری اسلامی» پیروی

می کنند. جوزف سماحه نویسنده این روزنامه پس از برگزاری انتخابات طی سرمقاله ای با ابراز دیدگاه سیاسی خود از این انتخابات تعدد دیدگاهها را در ایران مورد تأکید قرار داد. وی خاطر نشان کرد که رقیبان این انتخابات «هر یک دیدگاه ویژه ای از کارنامه جمهوری اسلامی و رویکرد مطلوب آن» ارائه کردند. سماحه اهمیت رویداد انتخابات ایران در جهان عرب و پیامدهای آن را در فضای سیاسی عمومی منطقه مورد توجه قرار داد.^۲

روزنامه عرب زبان الحیة که در لندن منتشر می شود به سهم خود اظهارات شخصیتها و نیروهای حامی ناطق نوری را منعکس کرد. این روزنامه در مقالات تحلیلی متعدد بعدی کوشید که از طریق خبرنگار خود در تهران سوابق و منابع قدرت دو نامزد دارای شانس پیروزی یعنی ناطق نوری و آقای خاتمی را بدون پیش بینی ویژه مورد بررسی قرار دهد. اگرچه آشکار بود که نماینده الحیة در تهران (غسان بن جدو) پیش بینی می کرد آقای خاتمی پیروز خواهد شد.^۳

روزنامه الشرق الاوسط روی مفاهیم نامزدی خاتمی توجه کرد و این مسأله را یک

تحول در رفتار ایرانیان خواند، زیرا به نظر این روزنامه کاندیداتوری آقای خاتمی به جناحهای چپ فرصت داد تا گرد هم آیند و با تحرک بیشتر از خاتمی حمایت کنند.^۴

چند شب قبل از روز رأی گیری، روند پیش بینی ها شدت گرفت و اکثر مطبوعات به این نتیجه رسیدند که به دلیل فضای رسمی که علائم حمایت از آقای ناطق نوری را نشان می داد، فرصت وی برای کسب پیروزی بیش از خاتمی است.

تحول پیش بینی نشده

پیش بینی پیروزی آقای ناطق نوری در انتخابات ریاست جمهوری ایران عبارت «تحول غافلگیر کننده» را پس از اعلام نتایج و پیروزی آقای خاتمی، توجیه می کرد. روزنامه النهار چاپ بیروت طی سرمقاله ای نوشت: «تحول غافلگیر کننده به وقوع پیوست و خاتمی پیروزی قطعی به دست آورد.»^۵ روزنامه السفیر نیز با انعکاس شرایط حاکم بر تهران را انتخاب کرد. این تیر که «ملت ایران در این انتخابات پیروز شد.» این روزنامه با ارسال مقاله تحلیلی از تهران، انتخابات را یک «رفراندوم ملی و مسالمت آمیز» خواند که

خواهان ایجاد اصلاحات در ساختار نظام است. این روزنامه در سرمقاله خود به قلم طلال سلمان سردبیر آن نوشت که انتخاب آقای خاتمی «انقلابی در درون انقلاب» است.^۶

روزنامه الحیاة اظهارات رئیس جمهور منتخب را منعکس کرد که در آن بر ادامه راه امام خمینی (ره) و «محوریت ولایت فقیه در نظام جمهوری اسلامی» و همچنین بر ورود ایران به یک مرحله تازه تأکید شده بود.^۷

واکنش‌های جهان عرب در قبال انتخاب آقای خاتمی

به طور کلی واکنش‌های جهان عرب در قبال پیروزی آقای خاتمی مثبت بود. این واکنش از طریق انتشار پیام‌های تبریک در مطبوعات عرب تجلی یافت. در پیام‌های تبریک، ضرورت تقویت روابط در خدمت آرمان‌های امت اسلامی مورد تأکید قرار گرفت. همچنین مطبوعات عرب تلاش کردند خطوط سیاسی رئیس جمهور منتخب را دسته بندی کنند.

روزنامه الانباء چاپ کویت به قلم

دکتر عبدالرحمان عبدالله، انتخاب آقای خاتمی را یک تحول مثبت توصیف کرد که نمایانگر تمایل ایران به ثبات و تمرکز تلاشها روی سازندگی و برقراری روابط بهتر با همسایگان نزدیک است. نویسنده این مقاله خواهان بهبود روابط ایران با کشورهای خلیج فارس برای رویارویی با چالش‌های تحمیلی بر تمام منطقه شد.^۸

روزنامه الاهرام چاپ قاهره طی مقاله‌ای به قلم حسن فؤاد ابعاد شخصیت خاتمی و تحولات محسوس در جامعه ایران را طی دوره زمامداری رفسنجانی مورد بررسی قرار داد. نویسنده این مقاله دیدگاه‌های باز آقای خاتمی را حول مشارکت زنان و ضرورت گشوده شدن اندیشه ایرانیان به روی فرهنگ‌های جهان منعکس کرد.^۹

روزنامه الشرق الاوسط در مقاله‌ای تحلیلی به قلم ترکی الحمد تحت عنوان «... و طبقه متوسط حرف آخر رازد» منتشر کرد که نویسنده آن خاطر نشان می‌کند که طبقه متوسط جامعه ایران که وضعیت انقلابی را در دوران شاه به وجود آورده بود، یکبار دیگر به صحنه بازمی‌گردد؛ و این یعنی بازگشت به منطق دولت و ثبات نظام است. نویسنده این

مقاله از همین زاویه، پیروزی خاتمی را پیروزی گرایش تحول طلب می داند و آن را یک انقلاب سیاسی و اجتماعی به شمار می آورد.

فهمی هویدی نویسندهٔ مصری مقاله ای در روزنامهٔ الاهرام به تاریخ ۹۷/۶/۳ از انتخاب آقای خاتمی به عنوان «زلزله سیاسی» یاد می کرد و روابط ایران و جهان عرب را مورد بحث قرار می داد. فهمی هویدی معتقد است که موضع جهان عرب در تشویق ایران مؤثر است، بنابراین باید از هر علامت مثبت از تهران استقبال کند. فهمی هویدی از کشورهای عربی می خواهد که به دور از فشارهای امریکا محاسبات خود را به عمل آورند.

از سوی دیگر عبدالرحمان الراشد به گفتار سیاسی خاتمی بویژه تفسیر وی از شعار «صدور انقلاب» که آن را پیام رسانی می خواند، توجه می کند و خاطرنشان می سازد که این گفتار، وجود یک مشکل پیچیده با ایران را حل می کند و برای ایران این حق را محفوظ می دارد که «انقلاب بدون خونریزی را صادر کند».^{۱۱}

سلیم نصاری یکی از نویسندگان

روزنامه الحیة طی یک مقالهٔ تحلیلی از پیروزی خاتمی به عنوان رویداد بازگوکنندهٔ تمایل جوانان ایران به تحول نام می برد، زیرا رأی مردم در واقع به سود برنامه هایی به کلی متفاوت است که با اصلاحات سیاسی و اجتماعی شروع می شود.^{۱۱}

مجلهٔ الفرقان چاپ کویت دیدگاه مثبتی از رویداد انتخابات ایران می دهد و به مفاهیم انتخاب خاتمی به عنوان شخصیت معتقد به «پلورالیسم» و توسعهٔ سیاسی و ضرورت مشارکت مردم توجه می کند. این مجله ابراز امیدواری می کند که این انتخاب سرآغاز مبارکی برای بهبود روابط ایران با کشورهای خلیج فارس باشد، زیرا به گفتهٔ این مجله، امنیت خلیج فارس بدون نقش ایران مفهوم خود را از دست می دهد.^{۱۲}

روزنامهٔ الاتحاد چاپ امارات طی مقاله ای به قلم دکتر علی حمیدان، نتایج انتخابات را غافلگیر کننده می خواند و از فضای دموکراتیک حاکم بر مبارزات انتخاباتی تجلیل می کند. نویسنده این مقاله با تکیه بر نشانه های فوق دلایل توجه کشورهای عرب خلیج فارس را به این رویداد مهم موجه می داند، زیرا از دیدگاه این

نویسنده، امنیت و ثبات منطقه به امنیت و ثبات کشورهای عرب خلیج فارس بستگی دارد.

دکتر حسن حمدان العلیکم نوشته است که دیدگاه و تمایل ایرانیان نسبت به نظام اسلامی در حال تحول است. در همین روزنامه، دکتر السید ولداباه (استاد دانشگاه موریتانی) به خوش بینی کشورهای عرب خلیج فارس از انتخاب خاتمی اشاره می کند. بویژه آنکه رئیس جمهور منتخب بهبود روابط ایران و جهان عرب را در صدر اولویتهای خود قرار داده است.

دکتر احمد عبدالملک (سرپرست امور تبلیغاتی دبیرخانه شورای همکاری خلیج فارس دیدگاه کشورهای عرب خلیج فارس از این رویداد را مورد توجه قرار می دهد. از دیدگاه او میانه روی، افقهای جدیدی را در برابر گفت و گو و منافع مشترک می گشاید. نویسنده این مقاله دیدگاه خوشبینانه برخی مطبوعات منطقه خلیج فارس را علی رغم داشتن پاره ای ملاحظات یادآور می شود و در پایان ابراز امیدواری می کند که گامهای مشترکی میان کشورهای عرب خلیج فارس برداشته شود تا

اعتماد متقابل به وجود آید و آینده ای سرشار از امنیت و ثبات برای منطقه ترسیم شود.^{۱۳}

هفته نامه الأسبوع العربی، انتخاب خاتمی را «انقلابی بدون انقلاب» توصیف می کند.^{۱۴}

رغید الصلح نویسنده روزنامه الحیاة نیز ابراز عقیده می کند که انتخابات ریاست جمهوری ایران این فرصت را فراهم کرده است که روابط جهان عرب و ایران بهبود یابد.^{۱۵}

دکتر محمد السعید عبدالؤمن طی مقاله ای در روزنامه الاهرام، برنامه های سیاسی آقای خاتمی را مورد بررسی قرار داده و ابراز عقیده می کند که اندیشه های خاتمی به اندیشه های رفسنجانی نزدیک است، زیرا خاتمی پذیرفته است که بقای نظام و تداوم قدرت آن در گرو پایبندی به اصول و پاسخگویی به مقتضیات روز است. خاتمی همچنین معتقد است که توسعه اقتصادی همچنان در صدر اولویتهای قرار دارد.^{۱۶}

مجله الوطن العربی طی گزارشی از حسن ناصر السبع از دویسی، فضای رضایتمندانه کشورهای عرب خلیج فارس را

به دلیل تعدد مراکز قدرت و اختلاف نظر آنها، با دشواری مواجه خواهد شد، اما این انتخابات از دیدگاه نویسنده این گزارش این حقیقت را اثبات کرد که «میان ولایت فقیه و دموکراسی مردم همزیستی مسالمت آمیز وجود دارد» گزارشگر این روزنامه شرایط حاکم بر ایران را منعکس می کند که در آستانه ورود به دوران جدیدی از گشایش و شکوفایی است.^{۱۹}

واکنش‌های جهان عرب در قبال تشکیل

کابینه آقای خاتمی

سخنان سید محمد خاتمی در جریان مراسم تفویض و بیان سیاست‌های کلی بویژه سیاست گشودن صفحه نوین و مناسبات ایران با جهان خارج بر پایه منافع ملی و اصول انقلاب ایران، مورد توجه محافل مطبوعاتی جهان عرب^{۲۰} قرار گرفت. در این مرحله، تحلیل‌های اندکی در مطبوعات عرب ملاحظه می شود که عمدتاً می تواند ناشی از انتظار این مطبوعات برای مشاهده ابتکار عمل‌های ملموس از سوی رئیس جمهور جدید ایران باشد.

عامر سلطان در روزنامه الاهرام چاپ

از انتخاب خاتمی منعکس می کند و در همان حال از انتظار ناظران برای مشاهده رویکرد جدید سیاست‌های ایران سخن می گوید. از دیدگاه نویسنده این مقاله، در کشورهای عرب خلیج فارس دو دیدگاه وجود دارد؛ دیدگاه اول نسبت به نیروی تحول طلبی که خاتمی را به ریاست جمهوری رساند، خوشبین است. در حالیکه دیدگاه دوم بدبین است. زیرا بر این باور است که خاتمی با موانع عمده مواجه است و تحولات ایران فقط در

ابعاد داخلی امکان بروز خواهد داشت.^{۱۷}

روزنامه الشعب چاپ مصر و در اولین

گزارش خود از تهران همراه با یک مقاله تحلیلی ابراز عقیده می کند که انتخاب خاتمی دعوتی برای پویایی بیشتر در مدیریت دستگاه‌های اجرایی و فعالیتهای اقتصادی است. این روزنامه خاطر نشان می کند که نتایج انتخابات، برآیند فعل و انفعالات طولانی مدت اکثریت ملت ایران است.^{۱۸}

روزنامه النهار چاپ بیروت نیز طی

گزارشی از تهران به قلم مهی سمارة، قدرت رئیس جمهور جدید ایران را برای ایجاد تحولات مطلوب مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه می رسد که رئیس جمهور ایران

قاهره طی مقاله‌ای تحت عنوان «ایران با نگاهی تازه» ابراز عقیده می‌کند که دولت آمریکا در حال تجدید محاسبات خود پس از انتخابات ریاست جمهوری ایران و شرایط دموکراتیک حاکم بر آن است. این روزنامه اطلاعاتی از گزارش محرمانه شورای روابط خارجی آمریکا منتشر کرد که در آن از دولت آمریکا خواسته شده است «سیاست کوتاه بینانه و غیر کارآمد» در مقابل تهران را متوقف کند. نویسنده این مقاله خاطر نشان می‌کند که دلایل این رویکرد در این نکته نهفته است که انتخاب آقای خاتمی و اظهارات او اجازه می‌دهد که از ایران در برابر سه اتهام تروریسم، سلاح‌های اتمی و کارشکنی در روند صلح خاورمیانه دفاع کرد. از دیدگاه نویسنده، اتهامات مزبور محرز نیست و هیچ دلیل مادی آن را تأیید نمی‌کند.^{۲۱}

ترکیب کابینه آقای خاتمی نیز از سوی مطبوعات جهان عرب در معرض بررسی و تحلیل قرار گرفت. این مطبوعات انتخاب محمد علی ابطحی را که از طرفداران بهبود روابط با جهان عرب محسوب می‌شود نشانه‌ای بر تمایل رئیس جمهور ایران برای تقویت روابط این کشور و جهان عرب می‌دانند. به

نوشته مطبوعات عرب اسامی ۲۲ نفر اعضای کابینه نیز نشان از روش رئیس جمهور جدید برای انعطاف و گشایش در برابر مناسبات منطقه‌ای و بین‌المللی ایران و دور کردن تهران از کانونهای تنش و بحران دارد.

حسام سویلم طی مقاله‌ای در روزنامه الاتحاد^{۲۲} چاپ ابوظبی ضمن بررسی تحولات اخیر ایران، حصول تغییر در محدوده منطقه‌ای خلیج فارس را مورد تأکید قرار می‌دهد. نویسنده پس از بررسی سیاست خارجی ایران در سه دایره امنیت خلیج فارس و روابط با مصر و سوریه و آسیای مرکزی و دریای خزر پیش بینی می‌کند که سیاست خارجی ایران در سایه دولت خاتمی به سمت بازسازی روابط ایران با کشورهای منطقه خلیج فارس بر پایه همکاری ثمربخش و در چارچوب اعتماد متقابل حرکت کند. نویسنده این مقاله در مورد امنیت خلیج فارس ابراز امیدواری می‌کند که میان ایران و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و عراق توافقی در جهت حفظ ثبات این منطقه صورت گیرد. وی ابراز عقیده می‌کند که عربستان سعودی و سوریه نقش عمده‌ای در تحکیم عوامل اعتماد متقابل میان اعضای

شورای همکاری خلیج فارس و ایران ایفا کرده اند.^{۲۵}

می کنند. نویسنده، حرکت شتاب انگیز

کشورهای عرب خلیج فارس را به سوی ایران

پیش بینی نمی کند، و معتقد است که باید

در انتظار گامهای ملموس ایران باشند تا

قدرت رئیس جمهور جدید برای اعمال

سیاستهای جدید سنجیده شود.^{۲۲}

روزنامه النهار چاپ بیروت پس از چاپ

اسامی اعضای کابینه جدید، طی تحلیلی از

تهران می نویسد:

۱. کابینه خاتمی از گروهی تشکیل

شده که ماهیت آن تکنوکرات است.

۲. تقسیم پستها با نقشه سیاسی

کشور تناسب دارد.

۳. روابط میان مقام رهبری و

رئیس جمهوری ایران در بهترین وضعیت

قرار دارد.^{۲۴}

روزنامه السفير با ارسال گزارشی از

تهران که پیروزی خاتمی موجب شده است

جنب و جوش قابل توجهی در جامعه ایران

به وجود آید افزایش تعداد مطبوعات از

نشانه های آن است. همچنین به نظر روزنامه

مردم نسبت به تحقق عدالت اجتماعی و

آزادی بیان امیدواری بیشتری پیدا

با ارزیابی مقالات و تحلیلهای

مطبوعات جهان در مورد انتخابات

ریاست جمهوری ایران نکات زیر به چشم

می خورد:

۱. شناخت دقیقی از اوضاع ایران یا

حداقل تحولات این وضع در میان محافل

مطبوعاتی جهان عرب به چشم می خورد. زیرا

ملاحظه می شود که سبک یکسانی که

عمدتاً از تلاشهای رسانه های گروهی خارجی

برای ظاهر کردن چهره ای خاص از ایران

است، بر رویکرد مطبوعات جهان عرب حاکم

بوده است.

۲. در گذشته نخبگان عرب و

مشخصاً نخبگان کشورهای خلیج فارس روابط

جهان عرب و ایران را در موضوع جزایر سه گانه

خلاصه کرده و مواضع جانبدارانه ایران را از

جهان عرب در برابر اسرائیل به فراموشی

سپرده اند. اکنون این نیاز به وضوح خود را

نمایان می کند که دو طرف باید پرونده

مناسبات خود را با هدف بهبود و گسترش آن

به سود ملت های منطقه و به دور از فشارهای

آمریکا مورد بررسی قرار دهند.

۳. فهم واقع‌گرایانه نیروهای اجتماعی جامعه ایران و اصول ثابت و تحول‌پذیر نیروهای منطقه‌ای در برقراری کم و کیف روابط فیما بین تأثیرگذار خواهد بود.

۴. تمایل شدید نخبگان عرب در تصحیح فهم متقابل و گسترش گونه‌های مختلف همکاری و زایل کردن تمام شائبه‌ها از پهنه روابط فیما بین به سود ملت‌های عرب و ایران.

تهیه شده در مرکز مطالعات و تحقیقات استراتژیک، بیروت

یادداشتها:

۱. روزنامه النهار، ۱۹/۵/۱۹۹۷ و ۲۰/۵/۱۹۹۷
۲. روزنامه السفير، ۲۲/۵/۱۹۹۷ و ۲۶/۵/۱۹۹۷
۳. روزنامه الحياة، ۲۲/۵/۱۹۹۷ و ۲۳/۵/۱۹۹۷

۴. روزنامه الشرق الاوسط ۲۴/۵/۱۹۹۷

۵. روزنامه النهار، ۲۶/۵/۱۹۹۷

۶. روزنامه السفير، ۲۶/۵/۱۹۹۷ و ۲۷/۵/۱۹۹۷

۷. روزنامه الحياة، ۲۷/۵/۱۹۹۷

۸. روزنامه الانباء، ۲۹/۵/۱۹۹۷

۹. روزنامه الاهرام، ۳۰/۵/۱۹۹۷

۱۰. روزنامه الشرق الاوسط، ۳۱/۵/۱۹۹۷ و ۱/۶/۱۹۹۷

۱۱. روزنامه الحياة، ۳۱/۶/۱۹۹۷

۱۲. مجلة الفرقان، ژوئیه ۱۹۹۷

۱۳. روزنامه الاتحاد، ۱/۶/۱۹۹۷ و ۲/۶/۱۹۹۷

۱۴. مجلة الاسوع العربي، ۲/۶/۱۹۹۷

۱۵. روزنامه الحياة، ۳/۶/۱۹۹۷

۱۶. روزنامه الاهرام، ۳/۶/۱۹۹۷

۱۷. مجلة الوطن العربي، ۶/۶/۱۹۹۷

۱۸. روزنامه الشعب، ۱۰/۶/۱۹۹۷ و ۱۳/۶/۱۹۹۷

۱۹. روزنامه النهار، ۱۸/۶/۱۹۹۷

۲۰. مطبوعات ۳/۸/۱۹۹۷ و ۴/۸/۱۹۹۷

۲۱. روزنامه الاهرام، ۱۰/۸/۱۹۹۷

۲۲. روزنامه الاتحاد، ۱۱/۸/۱۹۹۷

۲۳. روزنامه الاتحاد، ۱۲/۸/۱۹۹۷

۲۴. روزنامه النهار، ۱۳/۸/۱۹۹۷ و ۱۶/۸/۱۹۹۷

۲۵. روزنامه السفير ۱۳/۸/۱۹۹۷ و ۱۵/۸/۱۹۹۷